EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2022/295,

annettu 19 päivänä lokakuuta 2021,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019, pääluokka II – Eurooppa-neuvosto ja neuvosto

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2019, pääluokka II – Eurooppa-neuvosto ja neuvosto,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan toisen mietinnön (A9-0276/2021),

A. ottaa huomioon, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 13 artiklan mukaan kukin toimielin toimii sille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoissa sekä niissä määrättyjen menettelyjen, edellytysten ja tavoitteiden mukaisesti ja että toimielimet tekevät keskenään vilpitöntä yhteistyötä;

B. ottaa huomioon, että kaikkien unionin toimielinten olisi oltava avoimia ja täysin vastuussa unionin kansalaisille niille unionin toimieliminä uskotuista varoista;

C. ottaa huomioon, että avoimuus ja vastuuvelvollisuus ovat vastuuvapausmenettelyn keskeisiä tekijöitä, jotta voidaan taata unionin toimielinten demokraattinen legitiimiys unionin kansalaisia kohtaan;

D. ottaa huomioon, että avoin vastuuvapausmenettely edellyttää unionin hallinnon avoimuutta ja että unionin taloudellisten etujen suojaamisen tarve edellyttää, että jokainen unionin toimielin on vastuussa toteuttamastaan talousarviosta;

E. toteaa vastuuvapauden myöntävän viranomaisen katsovan, että Eurooppa-neuvoston ja neuvoston olisi unionin toimieliminä oltava demokraattisessa vastuussa unionin kansalaisille, koska ne saavat varoja Euroopan unionin yleisestä talousarviosta;

1. palauttaa mieliin parlamentin roolin vastuuvapausmenettelyssä sellaisena kuin se on määritelty Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT) ja varainhoitoasetuksessa;

2. huomauttaa, että SEUT-sopimuksen 335 artiklan mukaan ”toimielinten toimintaan liittyvissä kysymyksissä unionia […] edustaa kukin toimielin itse hallinnollisen riippumattomuutensa puitteissa” ja että toimielimet ovat näin ollen myös varainhoitoasetuksen 59 artiklan mukaisesti toimivaltaisia ja itsenäisesti vastuussa talousarvion omien pääluokkiensa toteutuksesta;

3. panee merkille parlamentin ja muiden toimielinten roolin vastuuvapausmenettelyssä SEUT-sopimuksen ja erityisesti sen 319 artiklan sekä varainhoitoasetuksen ja erityisesti sen 260–263 artiklan mukaisesti; korostaa, että vakiintunut ja kunnioitettu käytäntö vahvistaa parlamentin roolia;

4. muistuttaa, että työjärjestyksen 100 artiklan mukaan ”määräyksiä menettelystä, jolla komissiolle myönnetään [...] vastuuvapaus talousarvion toteuttamisesta, sovelletaan vastaavasti myös menettelyyn, jolla [...] Euroopan unionin muiden toimielinten ja elinten, kuten neuvoston, [...] talousarvion toteuttamisesta vastaaville henkilöille myönnetään vastuuvapaus”;

5. pitää valitettavana, että neuvosto on jo yli kymmenen vuoden ajan kieltäytynyt tekemästä parlamentin kanssa yhteistyötä vastuuvapausmenettelyssä, mikä on pakottanut parlamentin epäämään vastuuvapauden;

6. pitää valitettavana, ettei neuvosto edelleenkään vastaa parlamentin 29. huhtikuuta 2021 antamassaan vastuuvapaus-päätöslauselmassa ([1]) esittämiin huomautuksiin ja jatkaa näin vuodesta 2009 alkanutta suuntausta;

([1]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2021)0166.

7. pitää valitettavana, ettei Eurooppa-neuvoston ja neuvoston talousarviota ei ole erotettu kahdeksi erilliseksi talousarvioksi, kuten parlamentti on äskettäisissä vastuuvapauspäätöslauselmissaan suositellut, jotta parannettaisiin avoimuutta ja molempien toimielinten varainkäytön tehokkuutta ja vastuuvelvollisuutta;

8. pitää valitettavana, että alkuperäisestä sitoumuksestaan huolimatta neuvosto ei ole tähän mennessä tehnyt minkäänlaista asianmukaista vaikutustenarviointia komission ehdotuksiin tekemistään olennaisista muutoksista; muistuttaa, että tällaisten arvioiden tekeminen on yksi paremmasta lainsäädännöstä 13. huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa ([2]) määritellyistä keskeisistä tekijöistä, joilla parannetaan unionin lainsäädännön laatua;

9. panee merkille neuvoston varainhoito- ja tuloksellisuusjärjestelmään tehdyt parannukset; pitää kuitenkin valitettavana, ettei vielä ole olemassa raporttia, jossa esitettäisiin kattava yhteenveto tärkeimmistä keskeisistä tulosindikaattoreista ja tuloksista, eikä saavutuksia voida näin ollen mitata suhteessa asetettuihin tavoitteisiin;

10. pitää valitettavana, ettei sukupuolten tasa-arvoa koskevan neuvoston toimintasuunnitelman ja toimenpiteiden, joita on toteutettu vammaisten henkilöiden yhtäläisten mahdollisuuksien varmistamiseksi neuvostossa (työpaikkana), täytäntöönpanosta ole saatavilla tietoa; pyytää neuvostoa antamaan parlamentille yksityiskohtaisia tietoja vammaisten työntekijöiden osuudesta ja henkilöstön maantieteellisestä jakaumasta ja sukupuolijakaumasta erityisesti ylemmällä johtotasolla; kehottaa neuvostoa raportoimaan toimenpiteistä, joita on toteutettu yhtäläisten mahdollisuuksien, maantieteellisen tasapainon ja sukupuolten tasa-arvon varmistamiseksi neuvostossa;

11. pitää valitettavana, ettei neuvostolta ole saatu tietoja tehokkaista toimista sukupuolijakauman ja maantieteellisen jakauman epätasapainoisuuksien korjaamiseksi, johtotaso mukaan lukien; muistuttaa tarpeesta yhdenmukaistaa naisten oikeuksien suojelu ja tehostaa sukupuolten tasa-arvon integrointia ja koordinointia kaikissa unionin politiikoissa intersektionaalisen lähestymistavan avulla; palauttaa tässä yhteydessä mieliin tarpeesta erityiseen sukupuolten tasa-arvoa käsittelevään neuvoston kokoonpanoon 17. joulukuuta 2020 antamansa päätöslauselman ([3]);

12. pitää valitettavana, ettei neuvoston toimista eettisen kulttuurin vahvistamiseksi ole saatavilla tietoa, ja toteaa, ettei parlamentille ole raportoitu mistään aloitteista tältä osin; pitää tärkeänä ryhtymistä käytännön toimiin, jotta pantaisiin täytäntöön hyviä käytäntöjä, muun muassa erityiskoulutusta, käytännesääntöjä koskevia määräyksiä tai rehellisyyttä ja eettisiä arvoja koskevia sisäisiä ohjeita, asiaa koskeva verkkosivusto tai luettelo eettisiä kysymyksiä koskevista usein esitetyistä kysymyksistä (FAQ) tai väärinkäytösten paljastajien suojeluun liittyviä menettelyjä; muistuttaa tilintarkastustuomioistuimen 19. heinäkuuta 2019 antamaan erityiskertomukseen nro 13/2019 ”Tarkastettujen EU:n toimielinten eettiset toimintapuitteet: edelleen parantamisen varaa” sisältyvästä lausunnosta, jonka mukaan eettinen toiminta edistää moitteetonta varainhoitoa ja lisää yleisön luottamusta julkiseen valtaan, mikä on välttämätöntä, jos halutaan, että julkisen vallan politiikat onnistuvat, ja jossa erityisesti todetaan, että aina ”kun Euroopan unionin toimielinten ja elinten jäsenet ja henkilöstö käyttäytyvät epäeettisesti, tapaus herättää suurta mielenkiintoa julkisuudessa ja vähentää luottamusta EU:hun”;

13. pitää valitettavana, ettei eettisten puitteiden, avoimuuden ja eturistiriitojen ehkäisemisen, tunnistamisen ja välttämisen tarpeeseen kiinnitetä huomiota; pitää edelleen erittäin huolestuttavana lukuisten toimintapoliittisiin ja talousarviopäätöksentekoprosesseihin osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien eturistiriitoja; korostaa tässä yhteydessä Tšekin pääministeriä Andrej Babišia ja Agrofertia koskevan komission tarkastuksen päätelmiä, joissa vahvistetaan eturistiriidan olemassaolo; toistaa, että kaikki todelliset eturistiriidat tai eturistiriidoiksi mielletyt tilanteet vaarantavat neuvoston ja koko unionin maineen; pyytää jälleen painokkaasti neuvostoa varmistamaan, etteivät sellaiset jäsenvaltioiden edustajat, jotka hyötyvät unionin tuista (suoraan tai välillisesti) omistamiensa yritysten kautta, osallistu toimintapolitiikkaa tai talousarviota koskeviin keskusteluihin ja äänestyksiin asiassa; pyytää neuvostoa antamaan parlamentille tietoja eturistiriitojen välttämiseksi käyttöönotetuista tarvittavista toimenpiteistä; pitää valitettavana, että neuvosto torjuu ehdottomasti parlamentin ehdotukset digitalisoinnin lisäämisestä tarkastuksen ja valvonnan alalla ja kieltäytyy tekemästä yhteistyötä olemassa olevien unionin ja kansallisten tietokantojen sekä raportointi- ja seurantajärjestelmien yhteentoimivuuden lisäämiseksi; on erittäin huolissaan Eurooppa-neuvoston virallisista ja epävirallisista päätelmistä, joissa nykyisistä eturistiriidoista huolimatta vaikuttavat yhteiseen maatalouspolitiikkaan sekä koheesioneuvotteluihin ylärajan asettamisesta rahoitukselle luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille;

([2]) EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1.
([3]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2020)0379.

14. pitää valitettavana, että jotkut jäsenvaltiot käyttävät yritykssponsorointia rahoittaakseen osan neuvoston puheenjohtajuustoiminnastaan, jota ei kateta neuvoston talousarviosta; on edelleen syvästi huolissaan tämän käytännön neuvostolle ja unionille mahdollisesti aiheuttamasta mainehaitasta; panee merkille 30. kesäkuuta 2021 päivätyn lopullisen tekstin, joka sisällytetään neuvoston puheenjohtajan käsikirjaan ohjeistuksena neuvoston puheenjohtajavaltioille sponsoroinnin käytöstä; pitää tätä askelta myönteisenä mutta pitää yhteisten selkeiden, avointen ja konkreettisten sääntöjen puuttumista valitettavana; kehottaa neuvostoa kehittämään edelleen kyseistä ohjeistusta ja tekemään siitä jäsenvaltioille pakollisen;

15. pitää valitettavana, että neuvoston raportointi lainsäädännön avoimuuden parantamiseksi toteutetuista toimenpiteistä on edelleen epätyydyttävää, ja toistaa neuvostolle esittämänsä kehotuksen tehostaa avoimuutta koskevia toimiaan muun muassa julkaisemalla neuvoston valmisteluasiakirjat, kirjaamalla ja julkaisemalla jäsenvaltioiden kannat ja asettamalla saataville enemmän trilogineuvotteluasiakirjoja; panee tyytyväisenä merkille, että Eurooppa-neuvosto on allekirjoittanut toimielinten välisen sopimuksen pakollisesta avoimuusrekisteristä ([4]); vaatii laajentamaan sen käyttöä kattamaan pysyvien edustustojen ja sellaisten virkamiesten toimet, jotka eivät kuulu nykyisten rajoitusten piiriin;

16. pitää valitettavana, että edunvalvojien ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan tai hänen kabinettinsa jäsenten välisistä kokouksista ei anneta kattavasti tietoa, kuten Euroopan oikeusasiamies antoi ymmärtää asiassa 1946/2018/KR 18. kesäkuuta 2019 tekemässään päätöksessä, jossa käsiteltiin sitä, miten neuvoston pääsihteeri ilmoittaa julkisesti Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan ja hänen kabinettinsa jäsenten sekä edunvalvojien välillä pidettävistä kokouksista;

17. pitää valitettavana, että neuvosto ei ole ryhtynyt toimiin ja aloitteisiin varmistaakseen, että Euroopan syyttäjiä nimitettäessä ja jäsenvaltioiden valtuutetuista Euroopan syyttäjistä tekemän ehdotuksen yhteydessä noudatetaan vakaata, avointa ja tehokasta menettelyä;

18. pitää valitettavina neuvostoa koskevissa vastuuvapausmenettelyissä tähän asti toistuvasti kohdattuja vaikeuksia, jotka johtuvat neuvoston yhteistyöhaluttomuudesta; huomauttaa, että parlamentti kieltäytyi myöntämästä neuvoston pääsihteerille varainhoitovuosia 2009–2018 koskevaa vastuuvapautta ja lykkäsi päätöstään vastuuvapauden myöntämisestä neuvoston pääsihteerille varainhoitovuoden 2019 osalta 29. huhtikuuta 2021 antamassaan vastuuvapauspäätöslauselmassa esitetyistä syistä;

19. pitää valitettavana, että parlamentti ei voi tehdä tietoon perustuvaa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä neuvoston pääsihteerille, koska talousarvion vaikuttava valvonta edellyttää parlamentin ja neuvoston yhteistyötä, mikä ei tällä hetkellä toteudu; painottaa, että neuvoston menoja on valvottava samalla tavalla kuin muiden toimielinten menoja, ja huomauttaa, että tämän valvonnan lähtökohdat on lueteltu parlamentin viime vuosina antamissa vastuuvapauspäätöslauselmissa;

20. palauttaa mieliin, että neuvoston olisi vastuuvapausmenettelyä koskevia suosituksia antavana toimielimenä tehtävä tämä ajallaan ja kunnioittaen muita unionin toimielimiä;

21. pitää valitettavana, että neuvosto kieltäytyy yhä vastaamasta parlamentin kysymyksiin eikä osallistu toimielinten pääsihteerien kuulemisiin;

22. huomauttaa, että parlamentti on ainoa unionin kansalaisten suoraan valitsema toimielin ja että sen rooli vastuuvapausmenettelyssä on suoraan yhteydessä kansalaisten oikeuteen saada tietoa julkisten varojen käytöstä;

23. korostaa, että parlamentilla on nykyisen tulkinnan ja käytännön mukaisesti oikeus myöntää vastuuvapaus SEUT-sopimuksen 316, 317 ja 319 artiklan mukaisesti eli kullekin talousarvion pääluokalle erikseen, jotta voidaan säilyttää avoimuus ja demokraattinen vastuuvelvollisuus unionin veronmaksajia kohtaan; palauttaa mieliin, että parlamentti käyttää vastuuvapausmenettelyissä oikeuksiaan kaikkiin unionin toimielimiin, elimiin, toimistoihin ja virastoihin nähden, ja pitää valitettavana, että neuvosto on ainoana kieltäytynyt tekemästä vilpitöntä yhteistyötä kyseisten oikeuksien ja tehtävien osalta;

([4]) Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission toimielinten välinen sopimus, tehty 20 päivänä toukokuuta 2021, pakollisesta avoimuusrekisteristä (EUVL L 207, 11.6.2021, s. 1).

24. katsoo, että Eurooppa-neuvoston ja neuvoston haluttomuus tehdä yhteistyötä vastuuvapauden myöntävän viranomaisen kanssa on paitsi vastoin toimielinten välisen vilpittömän yhteistyön periaatetta ja negatiivinen signaali unionin kansalaisille, se osoittaa myös, että parlamentin roolia unionin talousarvion avoimuuden ja demokraattisen vastuuvelvollisuuden takaajana ei kunnioiteta;

25. toteaa jälleen, että toimielinten välistä yhteistyötä vastuuvapausmenettelyssä on parannettava laatimalla parlamentin ja neuvoston väliseen yhteistyöhön vuotuisessa vastuuvapausmenettelyssä liittyvä parlamentin, neuvoston ja komission yhteisymmärryspöytäkirja; palauttaa mieliin, että parlamentti ilmoitti neuvostolle neuvotteluryhmänsä kokoonpanosta yli vuosi sitten ja että se on valmis aloittamaan vuoropuhelun uudelleen milloin tahansa ja odottaa vain neuvoston vastausta; kehottaa siksi neuvostoa aloittamaan viipymättä toimielinten väliset neuvottelut.